

Zirai ürün satan şirketin kendi ürettiği zirai ürünlerin satışından tevkifat yapılıp yapılmayacağı hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	63611781-120.01.99[Özl.2014-4]-3
Tarih	27.02.2015

T.C.

AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : 63611781-120.01.99[Özl.2014-4]-3

27/02/2015

Konu : Zirai ürün satan şirketin kendi ürettiği zirai ürünlerin satışından tevkifat yapılıp yapılmayacağı

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda; tarım ve hayvancılık faaliyetinden dolayı mükellef olduğunuz, şirketinize ait arazilerde yetiştirdiğiniz zirai ürünlerin ihtiyaç fazlasını fatura mukabili satıp hasılat hesaplarına kaydettiğiniz, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine fatura karşılığı yapılan satışların ticaret borsasına tescil edilerek yapılmasında gelir vergisi tevkifatı yapılıp yapılmayacağı hususunun bildirilmesi istenilmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 52 nci maddesinin birinci fıkrasında zirai faaliyetten doğan kazancın zirai kazanç olduğu, ikinci fıkrasında ise; zirai faaliyetin; arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiattan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde

faýdalanılmasını ifade ettiği, hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun, "Vergi Tevkifatı" başlıklı 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında; "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilânço ve zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıda sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dâhil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar." hükmü yer almış olup, fıkranın 11 inci bendiyle çiftçilerden satın alınan zirai mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemeler üzerinden belirtilen oranlarda vergi tevkifatı yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesinin beşinci fıkrası ile Maliye Bakanlığı zirai ürünlerin (işlenmiş olanlar dâhil) alım satımına aracılık eden kuruluşlar ile ticaret borsalarını bu mahsullerin satın alınması sırasında yapılacak vergi tevkifatından müteselsilen sorumlu tutmaya, söz konusu ürünlerin satışı dolayısıyla yapılacak vergi tevkifatının hangi safhada yapılacağını her bir ürün için ayrı ayrı belirlemeye yetkili kılınmıştır.

Bu yetkiye istinaden 15.09.1990 tarih ve 20636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 164 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin 4 numaralı bölümünde;

"5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan Ticaret Borsalarında Borsada işlem gören zirai ürünlerin tescil ettirilerek çiftçi dışındaki kişi ve kuruluşlardan satın alınması halinde, Borsada, tescil ettirilerek satın alınan zirai ürünler için, satın alanların müteselsil sorumluluğu bulunmamaktadır. Borsada tescil ettirilerek, çiftçilerden satın alınan zirai ürün bedelleri üzerinden tevkif edilerek vergi dairelerine ödenmesi gereken vergiden, Borsalar ve zirai ürünü satın alanlar müteselsilen sorumlu olacaklardır.

Öte yandan, bu Tebliğin 1, 2 ve 3 üncü bölümlerinde belirtilen kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların; çiftçi dışında kalan kişi, kurum ve kuruluşlardan, 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş bulunan Ticaret Borsalarında tescil ettirerek satın aldıkları zirai ürün bedelleri üzerinden, gelir vergisi tevkifatı yapmayacaklar ve müteselsilen de sorumlu olmayacaklardır. Ancak; söz konusu zirai ürünlerle ilgili olarak daha önce çiftçiden satın alınması esnasında gelir vergisi tevkifatının yapılmamış olması halinde, tevkif yoluyla ödenmesi gereken vergi, gecikme faizi ve gecikme zammından tescil işlemini yapan borsalar ve vergisi tevkif yoluyla ödenmeyen zirai ürünü Borsaya getirenler de müteselsilen sorumlu olacaklardır."

açıklamaları yer almaktadır.

Ayrıca anılan Tebliğin "11. Müteselsil Sorumluluk Çerçevesinde Tevkif Edilen Vergilerin Mahsubu" başlıklı bölümünün "b) Çiftçi Dışındaki Kişi ve Kurumlarca Yapılan Zirai Ürün Satışlarında, Alıcının Gelir

Vergisi Tevkifatı Yapması Halinde, Tevkif Edilen Vergilerin Mahsubu" başlıklı alt bölümünde;

"Zirai ürün alım-satım işi yapan kişi ve kuruluşların, sattıkları zirai ürün bedelleri üzerinden tevkif edilen vergiler, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergilerden mahsup edilebilecektir. Bu mahsup işleminin yapılabilmesi için, zirai ürün satışı nedeniyle kendisine yapılan ödemeden alıcı tarafından tevkif edilen verginin ödendiğini gösteren belgenin, kesinlikle beyannameye eklenmesi gerekir.

Öte yandan, çiftçiler dışında kalan kişilerin, sattıkları zirai ürün (işlenmiş olanlar dâhil) bedelleri üzerinden tevkif edilen vergilerin, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden fazla olması halinde bu tutar, ödenmiş olmak kaydıyla genel hükümler çerçevesinde mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilebilecektir. Bu mahsuplara rağmen kalan bir tutarın bulunması halinde bu tutar, mükelleflerin müracaatı üzerine genel hükümler çerçevesinde kendilerine iade edilebilecektir.

Zirai ürün alım-satım işi yapan kişi ve kuruluşların yukarıda yapılan açıklamalara göre kendilerine yapılan ödemelerden tevkif edilen vergilerin, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilebilmesi ve mahsuplar sonunda kalan vergilerin iade edilebilmesi için ayrıca, kendilerinin satın almış oldukları zirai ürün bedelleri üzerinden tevkif ettikleri vergilerin de muhtasar beyanname ile beyan edilerek, ödenmiş olması gerekmektedir." açıklamalarına yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, şirketinizce; söz konusu zirai ürünlerin borsaya tescil ettirilmeksizin satılması durumunda, alıcıların müteselsil sorumluluk kapsamında gelir vergisi tevkifatı yapmaları gerekmekte olup, söz konusu kesintinin fatura üzerinde gösterilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, ticaret borsalarında tescil ettirilerek zirai ürün satışı yapmanız halinde; zirai ürünlerinizi satın alanlar, **çiftçi olmamanız münasebetiyle** gelir vergisi tevkifatı yapmayacaklar ve de müteselsilen sorumlu olmayacaklardır.

Ancak, satışa konu zirai ürünlerle ilgili olarak daha önceden (çiftçiden satın alınması esnasında) gelir vergisi tevkifatının yapılmamış olması halinde, tevkif yoluyla ödenmesi gereken vergi, gecikme faizi ve gecikme zammından tescil işlemini yapan borsalar ile vergisi tevkif yoluyla ödenmeyen zirai ürünü borsaya getirenlerin müteselsilen sorumlu olacakları tabiidir.

Öte yandan, şirketinizce; söz konusu zirai ürünlerin borsaya tescil ettirilmeksizin satılması durumunda, alıcılar tarafından tevkif edilecek vergilerin, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan vergiden mahsubu açısından; şirketinizin doğrudan üretici olması, dolayısıyla da tevkifata tabi herhangi bir zirai ürün alımının söz konusu olmaması şartıyla, şirketiniz yönünden zirai ürün bedelleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılıp yapılmadığına ilişkin muhtasar beyanname ile beyan ve ödeme koşulu aranmayacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 09.09.2026